

UZASADNIENIE

Na wstępie niniejszego uzasadnienia, należy poczynić uwagi natury formalnej odnoszące się do formy tego dokumentu. A zatem, trzeba przypomnieć, że zgodnie

z treścią art. 99a § 1 k.p.k. uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji, w tym wyroku nakazowego i wyroku łącznego oraz wyroku sądu odwoławczego i wyroku wydanego w postępowaniu o wznowienie postępowania, sporządza się na formularzu według ustalonego wzoru. Ten natomiast określają przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie wzorów formularzy uzasadnień wyroków oraz sposobów ich wypełniania (Dz. U. z 2019 r. poz. 2349), których intencją była i jest chęć ujednoczenia, a przede wszystkim uproszczenia, formy uzasadnień wyroków. Nie oznacza to jednak zwolnienia sądu z obowiązku sporządzenia takiego uzasadnienia wyroku, którego treść i forma będą respektowały przynależne stronom prawo do rzetelnego procesu, a więc między innymi prawo, do zapoznania się

z motywami, którymi kierował się sąd oraz prawo do poddania ich analizie. Realizacja tych uprawnień wymaga więc tego, by motywy wydanego orzeczenia zostały przedstawione przez sąd w sposób jak najbardziej czytelny i klarowny.

W realiach rozpoznawanej sprawy, sporządzenie uzasadnienia wyroku na formularzu UK 2

nie gwarantuje wspomnianej przejrzystości tego dokumentu, a to dlatego,

że przedmiot tej sprawy posiada wieloaspektowy i jednocześnie w znacznym stopniu skomplikowany charakter. W tej sytuacji, a także mając w polu widzenia

stanowisko, które w tej materii prezentuje Sąd Najwyższy (na przykład wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2020 r. I KA 1/20, OSNKW 9-10, 2020, poz. 41), Sąd Apelacyjny odstąpił od sporządzenia uzasadnienia wyroku z dnia 28 grudnia 2022 r.

na formularzu UK 2.

Pełnomocnik S. G. wniósł o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwot 250.000 złotych i 135.952,40 złotych tytułem, odpowiednio, odszkodowania

i zadośćuczynienia za szkody i krzywdy wywołane wykonaniem wobec ojca wnioskodawcy W. G. wyroku Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie

z dnia 20 września 1982 r., sygn. akt II K 166/82.

W toku postępowania pierwszoinstancyjnego ustalono, że uprawnionymi

do uzyskania odszkodowania i zadośćuczynienia są również pozostałe dzieci W. G., to jest D. G. i M. K..

Sąd Okręgowy w Szczecinie, w wyroku z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt

III Ko 576/20 podjął takie oto rozstrzygnięcie:

„1. na podstawie art. 8 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców: S. G., D. G. i M. K. kwoty po 11.363,12 (jedenaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt trzy złote 12/100) na rzecz każdego z nich tytułem odszkodowania,

2. w pozostałej części wniosek o odszkodowanie oddala,

3. oddala wniosek o zadośćuczynienie,

4. na podstawie § 11 ust. 6 w zw. z § 17 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokacie zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców: S. G. kwotę 336 złotych (trzystu trzydziestu sześciu) złotych, natomiast na rzecz D. G. i M. K. kwoty po 288 złotych (dwieście osiemdziesiąt osiem) złotych na rzecz każdego z nich tytułem zwrotu kosztów ustanowionego w sprawie pełnomocnika,

5. na podstawie na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.”

Apelacje od wyroku wywiedli pełnomocnik wnioskodawców oraz prokurator.

Pełnomocnik wnioskodawców zarzucił wyrokowi:

„1) obrazę prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 i 4 ustawy z 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 445§1 i 2 kc w zw. z art. 448 kc poprzez:

- oddalenie wniosku o zadośćuczynienie z powodu uznania, że w sprawie w zakresie zadośćuczynienia zachodzi powaga rzeczy osądzonej z uwagi na to, że śp. W. G. wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 1994 roku (III Ko 81/94) otrzymał zadośćuczynienie na podstawie art. 11 ust. 1 tzw. ustawy lutowej, podczas gdy w rzeczywistości nie ma mowy o powadze rzeczy osądzonej;

- nieuwzględnienie - w kontekście zasad słuszności - w sposób właściwy wszystkich istotnych okoliczności, które w przypadku orzekania o wysokości zadośćuczynienia winien mieć na uwadze Sąd I instancji, zwłaszcza w zakresie wyjątkowo brutalnego potraktowania śp. W. G. podczas zatrzymania, przesłuchań przed aresztowaniem, a następnie pozbawieniem wolności w warunkach urągających ludzkiej godności w jakich ojciec Wnioskodawców - wówczas młody mężczyzna - przebywał, dokonanych wobec niego represji, stosowanej przemocy, znęcania się psychicznego i fizycznego przez funkcjonariuszy przed i w trakcie pozbawienia wolności, a także życia w lęku z powodu swojej przeszłości przez kolejne lat, co miało związek ze zwolnieniem go z pracy z powodu bezprawnego oskarżenia i wykonania wobec niego kary pozbawienia wolności, jak również wpływu represji komunistycznego reżimu wobec ojca moich Mandantów na jego dalsze życie, zwłaszcza rodzinne - mających istotne znaczenie dla ustalenia stopnia cierpienia i krzywd, jakich doznał śp. W. G. na skutek aresztowania go za jego działalność w strukturach Solidarności mającej na celu walkę o niepodległą Polskę;

2) obrazę prawa materialnego, tj.:

- art. 8 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 361 § 2 kc poprzez nieuwzględnienie zasady zarówno *damnum emergens* jak i *lucrum cessans* i przyjęcie, że śp. W. G. nie poniósł szkody, podczas gdy prawidłowa, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocena Sądu I instancji powinna prowadzić do wniosku zgoła odmiennego, iż ojciec moich Mandantów na skutek aresztowania go, a następnie skazania i w konsekwencji uznania go za wroga Polski ludowej utracił możliwość uzyskiwania wysokich zarobków (na poziomie 1,8 średniego wynagrodzenia) w swoim zawodzie kelnera restauracji (...) w S., a następnie został wskutek braku znalezienia pracy do przymusowej emigracji bez prawa powrotu do Polski.

- art. 13 w/w ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku w zw. z § 11 ust. 6 § 15 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku poprzez niezasadzenie kosztów ustanowienia pełnomocnika w sprawie przez wnioskodawcę w wysokości 4-krotności stawki maksymalnej i bez uzasadnienia takiego stanowiska podczas gdy ustanowiony z wyboru pełnomocnik musiał zmierzyć się z obszernym materiałem dowodowym - także archiwalnym, a minimalna stawka określona w rozporządzeniu na poziomie 240 zł nawet przy czterokrotnym wymiarze powoduje, że wynagrodzenie adwokata nie sposób uznać za odpowiadające nakładowi jego pracy.

Naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, a to:

1) art. 170 § 1 pkt 5 kpk poprzez oddalenie wniosku dowodowego pełnomocnika o zwrócenie się do ZUS w S. o uzyskanie dokumentów poświadczających, ile faktycznie zarabiał W. G., co było w pełni zasadne wobec złożenia na rozprawie w dniu 16 czerwca 2021 roku zeznań przez J. S., które kształtowały te zarobki w sposób znacząco wyższy niż ustalone do tej pory poprzez inne dowody;

2) art. 424 § 1 pkt 1 i 2 kpk mające wpływ na treść orzeczenia, a polegające na popadaniu w wewnętrzną sprzeczność podczas uzasadniania motywów, którymi kierował się Sąd I instancji w pisemnym swoim uzasadnieniu rażącym ponadto lakonicznością,

co powoduje że uzasadnienie wyroku jest wewnętrznym sprzeczne; ponadto zarzut ten odnosi się do niewyjaśnienia podstawy prawnej wyroku i poprzestaniu na przytoczeniu treści literalnej przepisów art. 8 ust. 4 i art. 11 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r.

o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych

za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego bez wskazania procesu wykładni tych przepisów oraz wskazania sposobu w jaki wpłynęła ona na rodzaj rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, a także niewyjaśnienie w treści uzasadnienia dlaczego art. 8 ust. 4 cyt. ustawy nie może mieć zastosowania do sytuacji wnioskodawców, a tym samym uchylenie się od merytorycznej oceny zasadności żądanego zadośćuczynienia uzupełniającego, co miało wpływ na treść orzeczenia.”

Podnosząc te zarzuty, pełnomocnik wnioskodawców wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz S. G., D. G. i M. K. odszkodowania i zadośćuczynienia zgodnie z wnioskiem doprecyzowanym na ostatniej rozprawie, ewentualnie w zakresie zadośćuczynienia

co najmniej na poziomie tego, co otrzymała wdowa E. G. (sygn. akt II AKa 148/19) bądź o uchylenie wyroku i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Prokurator zarzucił wyrokowi:

„- naruszenie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., poprzez jego niezastosowanie i wydanie orzeczenia o oddaleniu wniosku o zadośćuczynienie, pomimo tego, że roszczenie o zadośćuczynienie przysługujące W. G., w oparciu o ten sam stan faktyczny było już prawomocnie rozstrzygnięte postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 1994 r., sygn. III Ko 81/94, a więc postępowanie w tej części powinno zostać umorzone w oparciu o ten przepis z uwagi na wystąpienie powagi rzeczy osądzonej,

- obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art. 8 ust. 1 ustawy z dnia

23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. z 2020 r., poz. 1820 j.t.) - zwanej dalej „ustawą lutową”, w zw. z art. 363 § 1 k.c, polegającą na zasądzeniu tytułem odszkodowania na rzecz S. G., D. G. i M. K. z d. G. po 11.363,12 zł, stanowiących ¼ odszkodowania w kwocie 45.452,48 zł, przysługującego W. G., gdyby żył, z pominięciem wcześniejszego zasądzenia na rzecz E. G. prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia

27 lutego 2020 r., sygn. II AKa 148/19, kwoty 21.470,84 zł, stanowiącej aż ½ kwoty odszkodowania, jakie przysługiwałoby W. G., skutkiem czego doszło do zasądzenia na rzecz wszystkich uprawnionych tytułem odszkodowania łącznie kwoty 55.560,20 zł., przewyższającej ustaloną szkodę obliczoną na kwotę 45 452,48 zł.

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a mający

wpływ na jego treść, polegający na błędnym oszacowaniu kwot pozostających

do zasądzenia tytułem odszkodowania na rzecz trzech wnioskodawców, dochodzących go w niniejszym postępowaniu i zasądzeniu na rzecz każdego z nich po 11.363,12 zł, stanowiących ¼ odszkodowania w kwocie 45.452,48 zł, przysługującego W. G., gdyby żył, z pominięciem zasądzenia na rzecz E. G. prawomocnym wyrokiem Sądu

Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. II AKa 148/19, kwoty 21.470,84 zł, stanowiącej aż 1/2 kwoty odszkodowania, jakie przysługiwałoby W. G., podczas gdy uwzględniając ten fakt na rzecz S. G., D. G. i M. K. z d. G. powinno zostać zasądzone po 1/3 pozostałej części ustalonego odszkodowania, tj. po 7.993,88 zł.”

Formułując te zarzuty, prokurator wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 1, poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców kwot po 7.993,88 zł,

2) uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 3 i umorzenie postępowania w tej części, z uwagi na wystąpienie powagi rzeczy osądzonej, na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Spośród zarzutów wyspecyfikowanych w apelacji pełnomocnika wnioskodawców, tylko ten wskazany w punkcie 1 tiret 1 zasługuje na uwzględnienie, przy czym jedynie częściowo i nie z powodów przytoczonych w uzasadnieniu apelacji. Z kolei zarzuty opisane w punkcie 2 tiret 2 oraz zarzut obraży art. 424 § 1 i 2 kpk, są bezzasadne, natomiast pozostałe zarzuty, z przyczyn, o których będzie mowa poniżej, nie mogły być przedmiotem oceny Sądu odwoławczego. Jeśli zaś chodzi o zarzuty zredagowane w apelacji prokuratora, to one są częściowo zasadne, aczkolwiek w różnym stopniu, który to będzie wynikał z przedstawionych poniżej rozważań.

Prezentację wyników przeprowadzonego postępowania odwoławczego należy rozpocząć od stwierdzenia, że sytuacja, która zaistniała na gruncie rozpoznawanej sprawy jest specyficzna i to z dwóch powodów. Pierwszy z nich to brak jakiegokolwiek procesowej refleksji ze strony, nie tylko prokuratora, wnioskodawców i ich pełnomocnika, ale i również Sądu pierwszej instancji nad wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt III Ko 41/18, który to został częściowo zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt II AKa 148/19. Natomiast drugi powód, jest związany z samą treścią rozstrzygnięcia ukształtowanego wymienionymi wyrokami. Zanim jednak o tych kwestiach, koniecznym staje się przypomnienie, w ujęciu chronologicznym, uwarunkowań, które zmaterializowały się zanim to zostało zainicjowane postępowanie w niniejszej sprawie. A zatem, wskazać należy, że postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 1994 r., sygn. akt III Ko 81/94, w oparciu o przepis art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (aktualnie Dz.U.2021.1693 t.j.), zasądzone od Skarbu Państwa na rzecz W. G. zadośćuczynienie w kwocie 45.000.000 starych złotych. Z kolei postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 11 września 1995 r., sygn. akt III Ko 495/94, na podstawie art. 487 § 1 dcpk, zasądzone od Skarbu Państwa na rzecz W. G. odszkodowanie w kwocie 3.425 złotych. Przyznane W. G. zadośćuczynienie oraz odszkodowanie miało zaś związek ze skazaniem go wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 20 września 1982 r., sygn. akt II K 166/82 na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz karę dodatkową pozbawienia praw publicznych. (vide: akta spraw III Ko 81/94 i III Ko 495/94 Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie).

W dniu 24 stycznia 2018 r. pełnomocnik W. G., który w aktualnie rozpoznawanej sprawie jest również pełnomocnikiem D. G., S. G. i M. K., skierował do Sądu Okręgowego w Szczecinie wnioski, w którym to odwołując się do treści art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za

działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U.2021.1693 t.j.), wniósł o zasądzenie na rzecz W. G. zadośćuczynienia i odszkodowania ponad kwoty już wcześniej przyznane wymienionemu. Sąd Okręgowy w Szczecinie, po rozpoznaniu sprawy wywołanej wspomnianym wnioskiem, wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt III Ko 41/18, na podstawie art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U.2021.1693 t.j.) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz W. G., tytułem zadośćuczynienia ponad kwotę zasądzoną wcześniej z tego tytułu, kwotę 100.000,00 złotych z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty za niesłuszne wykonanie wyroku Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 20 września 1982 r. w sprawie IIK 166/82. Nadto, tym samym wyrokiem i na podstawie tego samego przepisu ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził na rzecz W. G. od Skarbu Państwa tytułem odszkodowania, ponad kwotę zasądzoną wcześniej z tego tytułu, kwotę 20.529,52 złotych z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. Natomiast w pozostałej części, Sąd Okręgowy w Szczecinie wniosek oddalił.

Apelację od tego wyroku wywiódł pełnomocnik W. G., który kwestionując kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania przyznane wnioskodawcy, wniósł o zmianę zaskarżonego wówczas wyroku poprzez zasądzenie na rzecz W. G. zadośćuczynienia i odszkodowania w kwotach wskazanych we wniosku, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Po przedstawieniu sprawy wraz z apelacją pełnomocnika wnioskodawcy Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie, W. G. zmarł. W toku postępowania odwoławczego pełnomocnik W. G. złożył pisemne oświadczenia zamieszkałych w Kanadzie żony oraz syna W. G., to jest E. G. i S. G., przy czym ta pierwsza oznajmiła w oświadczeniu, że będzie realizowała uprawnienia przynależne W. G., natomiast S. G. oświadczył, „(...) że nie wstępuje do sprawy o odszkodowanie (...)”. W obliczu takiej sytuacji, Sąd Apelacyjny w Szczecinie, po uzupełnieniu postępowania dowodowego, wyrokiem z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt II AKa 148/19 zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 6 marca 2019 r., a konkretnie podjął takie oto rozstrzygnięcie:

„I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) odnośnie punktu 1 - zasądza od Skarbu Państwa na rzecz E. G. kwotę 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne wykonanie wyroku Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 20 września 1982 r., w sprawie II K 166/82, wobec W. G.,

b) odnośnie punktu 2 - zasądza od Skarbu Państwa na rzecz E. G. kwotę 21.470,84 (dwadzieścia jeden tysięcy czterysta siedemdziesiąt 84/100) złotych z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania związanego z wykonaniem wyroku Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 20 września 1982 r., w sprawie II K 166/82, wobec W. G.,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.”

Nadto, Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach postępowania odwoławczego oraz wydatkach poniesionych w tym postępowaniu przez E. G. w związku z ustanowieniem w sprawie pełnomocnika (vide: akta sprawy III Ko 41/18 Sądu Okręgowego w Szczecinie - II AKa 148/19 Sądu Apelacyjnego w Szczecinie).

Natomiast przechodząc do realiów sprawy niniejszej trzeba przypomnieć,

że przeprowadzone w niej postępowanie zostało zainicjowane przez pełnomocnika S. G., który wcześniej był pełnomocnikiem W. G.,
a następnie E. G.. Z treści wniosku autorstwa tegoż pełnomocnika wynika,
że podstawą sformułowanych w nim postulatów, tak jak w sprawie III Ko 41/18
Sądu Okręgowego w Szczecinie, jest również przepis art. 8 ust. 4 ustawy z dnia
23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz
niepodległego bytu Państwa Polskiego
(Dz.U.2021.1693 t.j.). Jeśli zaś chodzi o krąg osób uprawnionych do występowania
w przedmiotowej sprawie w charakterze wnioskodawców, to jak wskazano
to wcześniej, we wniosku została wymieniona tylko jedna taka osoba, a mianowicie S. G.. Dopiero, jak najbardziej
trafne spostrzeżenie prokuratora uczestniczącego w rozprawie w dniu 10 marca 2021 r. (k.24) oraz aktywność
Sądu Okręgowego, wsparta też częściowo aktywnością pełnomocnika S. G., doprowadziły do ustalenia, że
uprawnionymi do wystąpienia
z roszczeniami, które przysługiwały W. G., obok S. G. są pozostałe dzieci W. G., to jest D. G.
i M. K.. W związku z tym, że wymienieni oświadczyli, że będą realizowali przysługujące im uprawnienia, ostatecznie
stwierdzić trzeba, że tak
jak prawidłowo ustalił to Sąd pierwszej instancji, wnioskodawcami w niniejszej
sprawie są S. G., D. G. i M. K..

Jeśli zaś chodzi o zakres przedmiotowy niniejszej sprawy, to najpierw należy zwrócić uwagę na to co wynika z
uzasadnienia zaskarżonego wyroku, a mianowicie,
że ustalając go, Sąd Okręgowy, jako punkt odniesienia przyjął rozstrzygnięcia odzwierciedlone w postanowieniach
Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia
18 kwietnia 1994 r., sygn. akt III Ko 81/94 oraz z dnia 11 września 1995 r., sygn. akt
III Ko 495/94. Czyniąc to, a przy tym odwołując się do treści art. 8 ust. 4 ustawy
z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na
rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego
(Dz.U.2021.1693 t.j.), a także do ugruntowanego na tle tego przepisu orzecznictwa Sądu Najwyższego, Sąd
pierwszej instancji w konsekwencji stwierdził, że brak jest podstaw do ponownego miarkowania czy też przyznania
zadośćuczynienia, skoro to ustalone
w postanowieniu Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 1994 r.,
sygn. akt III Ko 81/94 posiadało swe źródło w regulacji przewidzianej w cytowanej ustawie. Natomiast w kwestii
odszkodowania, które to wcześniej zostało zasądzone
na rzecz W. G. w oparciu o przepis dawnego kodeksu postępowania karnego, Sąd Okręgowy wskazał, że nie
materializują się przesłanki do ingerowania
w jego wysokość, aczkolwiek „(...) względy słuszności przemawiają za przyznaniem W. G. odszkodowania dodatkowego
ale jedynie za okres
od opuszczenia przez niego zakładu karnego 4 kwietnia 1983 r. do momentu podjęcia przez niego zatrudnienia w
restauracji (...) w dniu 1 grudnia 1983 r. tj. za okres
8 miesięcy.” (strona 8 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, k.76verte). Wyrażając zdziwienie i jednocześnie
dezaprobatę wobec takiego postąpienia Sądu Okręgowego,
w pierwszej kolejności i to niezależnie od uwarunkowań, które zostaną przedstawione poniżej, stwierdzić trzeba, że
w sytuacji gdy ów Sąd ustalił, iż w przypadku żądania zadośćuczynienia występuje stan określany mianem powagi
rzeczy osądzonej,
to stosownie do treści art. 17 § 1 pkt 7 kpk, powinien był w tej materii postępowanie umorzyć, a nie podejmować decyzję
o oddaleniu wniosku. W związku z tym rację
ma prokurator, że tego rodzaju rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku narusza i to w sposób rażąco wskazany
przepis. Rzecz jednak w tym, że błędna jest konstatacja sformułowana przez prokuratora, a i również, o czym
wspomniano już wcześniej,
przez Sąd Okręgowy, że wspomniany wcześniej stan powagi rzeczy

osądzonej materializuje postanowienie Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 1994 r., sygn. akt III Ko 81/94. Ów stan jest natomiast konsekwencją finalnego rozstrzygnięcia zapadłego w sprawie III Ko 41/18 Sądu Okręgowego w Szczecinie (II AKa 148/19 Sądu Apelacyjnego w Szczecinie), dodać trzeba rozstrzygnięcia, którego to nie dostrzegają apelujący, i którego to, w analizowanym kontekście, nie dostrzegł również Sąd Okręgowy. W tej sytuacji należy zaakcentować, że to właśnie w sprawie III Ko 41/18 Sąd Okręgowy w Szczecinie postąpił w sposób przewidziany w art. 8 ust. 4 cytowanej wcześniej ustawy i „przełamał” stan powagi rzeczy osądzonej wynikający z postanowień Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 1994 r., sygn. akt III Ko 81/94 oraz z dnia 11 września 1995 r., sygn. akt III Ko 495/94, a w konsekwencji, uwzględniając zasady słuszności, dokonał ponownej i wszechstronnej oceny tych wszystkich szkód i krzywd, których W.

G. doznał w związku z wykonaniem wobec niego wyroku Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 20 września 1982 r., sygn. akt II K 166/82. Co prawda można wyrazić, rzecz jasna aktualnie już indyferentną wątpliwość, czy Sąd Okręgowy w Szczecinie w odniesieniu do zadośćuczynienia mógł tak postąpić, skoro podstawą prawną zadośćuczynienia zasądzonego na rzecz W. G. postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie z dnia 18 kwietnia 1994 r.,

sygn. akt III Ko 81/94 był przepis ustawy z dnia 23 lutego 1991 r., niemniej jednak, właśnie z powodu indyferentnego charakteru tej wątpliwości, nie zmienia

ona tego, że w efekcie wspomnianej oceny, Sąd Okręgowy w Szczecinie procedujący w sprawie III Ko 41/18, wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r., zasądził na rzecz W. G. dodatkowe zadośćuczynienie i odszkodowanie, to jest zadośćuczynienie

i odszkodowanie ponad kwoty wynikające z wyżej wymienionych postanowień

Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie. Odszkodowanie, o którym mowa obejmuje

między innymi, wynagrodzenie utracone przez W. G. w okresie

od 4 kwietnia 1983 r. do 1 grudnia 1983 r., a to oznacza, że zasądzając je w aktualnie zaskarżonym wyroku na rzecz wnioskodawców, Sąd Okręgowy po raz wtóry orzekł

w kwestii prawomocnie już rozstrzygniętej. Natomiast dla wyspecyfikowania pozostałych rozstrzygnięć zawartych w zaskarżonym wyroku, które to z uwagi na stan powagi rzeczy osądzonej nie mogły zapaść, a jednak mimo wszystko zostały podjęte przez Sąd pierwszej instancji, koniecznym staje się przeanalizowanie rozstrzygnięć zawartych w wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 6 marca 2019 r.,

sygn. akt III Ko 41/18, a przede wszystkim w zapadłym na skutek jego zaskarżenia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt

II AKa 148/19. To drugie orzeczenie zostało bowiem wydane w specyficznych uwarunkowaniach, a mianowicie po śmierci W. G. i w sytuacji

gdy Sądowi odwoławczemu było wiadome, że uprawnionymi do zadośćuczynienia

i odszkodowania są wyłącznie dwie osoby, z których tylko jedna przystąpiła

do realizacji tych uprawnień w sprawie III Ko 41/18, natomiast druga oznajmiła,

że w sprawie tej nie będzie owych uprawnień urzeczywistniała. W tym miejscu oczywiście zbędnym jest ponowne przytaczanie treści obu wyroku, jako że ta została wskazana na wstępie niniejszych rozważań. Niezbędnym jest natomiast uwypuklenie tego co wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia

27 lutego 2020 r. W dokumencie tym, Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sposób

nad wyraz klarowny i jednoznaczny wskazał, że kwota zadośćuczynienia ukształtowana w wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 6 marca 2019 r. uwzględnia

wszystkie krzywdy i cierpienia, których doświadczył W. G.

i w konsekwencji jest kwotą odpowiednią. Natomiast w odniesieniu do zasądzonego

na rzecz W. G. odszkodowania Sąd Apelacyjny w Szczecinie stwierdził, że nie uwzględnia ono tylko jednego składnika uzyskiwanych przez wnioskodawcę dochodów, a mianowicie „(...) znaczących napiwków” i tylko z tego powodu ustalił, że odszkodowanie rekompensujące szkody, których doznał

W. G. w okresie pozbawienia wolności oraz dalszych 8 miesięcy pozostawania bez pracy wynosi 42.941,68 złotych, a nie jak ustalił to Sąd Okręgowy

w Szczecinie 20.529,52 złotych. Innymi więc słowy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie III Ko 41/18 Sądu Okręgowego w Szczecinie (II AKa 148/19 Sądu Apelacyjnego w Szczecinie) finalnie ustalono, że ponad już wcześniej zasądzone kwoty, należna W. G. kwota zadośćuczynienia, według zasad słuszności, wynosi 100.000 złotych, a kwota odszkodowania 42.941,68 złotych. Przez pryzmat tych ustaleń dokonanych przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie, należy więc dokonać

interpretacji, bo z oczywistych względów nie oceny, rozstrzygnięcia tego Sądu odzwierciedlonego w wyroku z dnia 27 lutego 2020 r. Ta natomiast jest niezwykle łatwa, jako że w uzasadnieniu wyroku, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wskazał również, iż kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania zasądzone na rzecz E. G., stanowią połowy wyżej wymienionych kwot, a to dlatego, że druga, na tamten czas ujawniona i wiadoma Sądowi osoba, która była uprawniona do uzyskania zadośćuczynienia i odszkodowania oświadczyła, że nie będzie ich dochodziła

w wówczas prowadzonym postępowaniu. W konkluzji stwierdzić zatem należy,

że w sprawie III Ko 41/18 Sądu Okręgowego w Szczecinie ustalono, że szkody

i krzywdy, których doznał W. G. zasługują na dodatkową

rekompensatę w postaci odszkodowania i zadośćuczynienia, w kwotach odpowiednio,

42.941,68 i 100.000 złotych. Natomiast z powodów, o których mowa powyżej,

na rzecz E. G. zasądzono połowy tych kwot, to jest 50.000 złotych

i 21.470,84 złotych. Nie wdając się zaś w ocenę takiego postąpienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, bo przecież do takiej Sąd odwoławczy aktualnie procedujący

nie jest uprawniony, należy jednak wskazać, że Sąd Apelacyjny w Szczecinie orzekający w sprawie II AKa 148/19 precyzyjnie określił granice przedmiotowe niniejszej sprawy, a czyniąc to pozostawił, wówczas dla M. G.,

a jak się później okazało również i dla D. G. oraz M. K., otwartą drogę do dochodzenia przez nich, ale w innym już postępowaniu, należnych

im roszczeń. Na kanwie takiego stanu rzeczy, po pierwsze stwierdzić więc trzeba,

że niezrozumiały, a przy tym nie wskazany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku

jest powód bądź powody, które zadecydowały o tym, że przy podziale kwoty odszkodowania będącej przedmiotem niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy uwzględnił również E. G.. Ta przecież nie jest wnioskodawcą w analizowanej sprawie,

a roszczenie przysługujące jej, między innymi z tytułu odszkodowania, zostało

przez nią zrealizowane w sprawie III Ko 41/18 Sądu Okręgowego w Szczecinie

(II AKa 148/19 Sądu Apelacyjnego w Szczecinie). Natomiast po drugie, uwarunkowania zaprezentowane powyżej powodowały, że kwota odszkodowania przysługująca każdemu z wnioskodawców nie mogła być wyższa aniżeli

7.156,95 złotych (21.470,84 złotych : 3 = 7.156,95 złotych). Ustalenie jej przez Sąd pierwszej instancji na poziomie wyższym i jednocześnie oddalenie wniosku

o odszkodowanie w pozostałej części (punkt 1 i 2 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku) wkracza zaś w materię, która została już prawomocnie rozstrzygnięta

w wyżej wymienionej sprawie. Identycznie rzecz się ma z tą częścią rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, w ramach której oddalono wniosek o zadośćuczynienie ponad kwotę 100.000

złotych. Oddalenie

żądania zasądzenia zadośćuczynienia ponad tę kwotę nastąpiło już bowiem prawomocnie w sprawie III Ko 41/18 Sądu Okręgowego w Szczecinie

(II AKa 148/19 Sądu Apelacyjnego w Szczecinie). W tej sytuacji stwierdzić zatem należy, że wyspecyfikowane powyżej rozstrzygnięcia dotknięte są uchybieniem, którego istnienie statuuje byt bezwzględnej przyczyny odwoławczej przewidzianej

w art. 439 § 1 pkt 8 kpk. W konsekwencji takiego stanu rzeczy koniecznym więc stało się częściowe uchylenie zaskarżonego wyroku, a konkretnie w części rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 jego części dyspozytywnej a zasądzającego na rzecz S. G., D. G. i M. K. odszkodowania ponad kwoty 7.156,95 złotych, w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 2 jego części dyspozytywnej oraz w części rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, a oddalającego wniosek o zadośćuczynienie ponad kwotę 100.000 złotych i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 kpk, umorzenie postępowania w tym przedmiocie. Natomiast pozostała, to jest nie uchylona

część rozstrzygnięcia odzwierciedlonego w punkcie 3 części dyspozytywnej kwestionowanego orzeczenia, zważywszy na wcześniej omówione przedmiotowe granice niniejszej sprawy, a także z uwagi na to, że na rzecz E. G. zasądzono już prawomocnie zadośćuczynienie w kwocie 50.000 złotych, wymagała korekty.

Skoro bowiem z prawomocnie już ustalonej kwoty 100.000 złotych zadośćuczynienia, kolokwialnie rzecz ujmując, pozostała kwota 50.000 złotych, a uprawnionymi

do jej uzyskania są D. G., S. G. i M. K.,

to na rzecz każdego z nich należało zasądzić z tytułu zadośćuczynienia kwotę

16.666,67 złotych (50.000 złotych : 3 = 16.666,67 złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia, w którym orzekł Sąd odwoławczy, a więc od dnia

28 grudnia 2022 r. Jednocześnie brak było podstaw do swego rodzaju waloryzowania wspomnianej kwoty w oparciu o aktualne przeciętne wynagrodzenie, jak w odniesieniu do odszkodowania uczynił to Sąd Okręgowy, albowiem tego rodzaju postąpienie, jakkolwiek tylko nieznacznie, to jednak mimo wszystko, naruszyłoby określone już wcześniej granice przedmiotowe rozpoznawanej sprawy.

Ustosunkowując się do przedstawionego w apelacji pełnomocnika wnioskodawców zarzutu obrazy art. 424 § 1 i 2 kpk, który obok zarzutu wyspecyfikowanego w punkcie 2 tiret 2 tej apelacji, jest jednym z dwóch, które materializują powinność dokonania ich merytorycznej oceny, oczywiście nie sposób

nie zauważyć, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie wyjaśnia wszystkich aspektów rozpoznawanej sprawy.

Niemniej jednak fakt, że nie spełnia ono wszystkich wymogów przewidzianych w wyżej wymienionym przepisie, zgodnie z treścią art. 455a kpk,

nie może stanowić podstawy do uchylecia kwestionowanego wyroku.

Nawiązując do zarzutu wyspecyfikowanego w punkcie 2 tiret 2 apelacji pełnomocnika wnioskodawców, wypada zauważyć, że podstawę dowodową

niniejszej sprawy, de facto, stanowiły dowody uzyskane w toku postępowania zrealizowanego w sprawie III Ko 41/18 Sądu Okręgowego w Szczecinie. W związku

z tym, że pełnomocnik wnioskodawców uczestniczył w tym postępowaniu, najpierw jako pełnomocnik W. G., a następnie jako pełnomocnik E.

G., to oczywistym jest, że treść owych dowodów była już mu znana.

Co więcej, znane mu były również wyniki analizy tych dowodów dokonanej

przez Sąd procedujący w wyżej wymienionej sprawie. W tej sytuacji

w kategoriach nieporozumienia należy traktować twierdzenie skarżącego, że na

gruncie rozpoznawanej sprawy „(...) musiał zmierzyć się z obszernym

materiałem dowodowym - także archiwalnym, a minimalna stawka określona

w rozporządzeniu na poziomie 240 zł nawet przy czterokrotnym wymiarze powoduje, że wynagrodzenie adwokata nie sposób uznać za odpowiadające nakładowi jego pracy.” Natomiast przekonując o tym, że ów nakład pracy nie był taki jak sugeruje

to apelujący wypada zauważyć chociażby to, że wniosek, który zainicjował postępowanie w niniejszej sprawie jest niemalże powieleniem wniosku złożonego

w sprawie III Ko 41/18 Sądu Okręgowego w Szczecinie, a ponadto trzeba podkreślić inną okoliczność, a mianowicie,

że to nie aktywność skarżącego, lecz Sądu orzekającego i to aktywność wywołana spostrzegawczością prokuratora uczestniczącego w rozprawie odbytej w dniu 10 marca 2021 r., doprowadziła

do ustalenia, że osobą uprawnioną do uzyskania odszkodowania i zadośćuczynienia

jest nie tylko S. G., ale że uprawnionymi do dochodzenia tych roszczeń

są również D. G. i M. K.. W konkluzji tych uwag

stwierdzić więc należy, że nakład pracy pełnomocnika wnioskodawców w żadnym

razie nie uzasadnia postulowanego przez niego zwielokrotnienia kwot przyznanych wnioskodawcom z tytułu wydatków związanych z uczestnictwem ich pełnomocnika

w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Natomiast o wydatkach tych, tyle tylko,

że poniesionych przez S. G., D. G. i M. K. w postępowaniu odwoławczym, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie

art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U.2021.1693 t.j.) i § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015.1800).

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego zapadło w oparciu o przepis art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U.2021.1693 t.j.).

SSA Piotr Brodniak SSA Janusz Jaromin SSA Małgorzata Jankowska